

De oma van Ilay

Door: Tuur Devens – www.theatermaggezien.be

De jonge Nederlandse theatermaker Ilay den Boer (1986) werkt gedreven aan een ambitieus plan. Met tot nu toe schitterende resultaten. Hij zet een zesdelige reeks, Het Beloofde Feest, op over zijn joodse identiteit, zijn eigen leven, zijn familie en daarmee samenhangend de staat Israël en de joodse geschiedenis.

Verleden jaar op het Theaterfestival verraste Ilay den Boer met Eet Smakelijk. Met twintig mensen zaten we aan tafel, en speelden we mee in het verhaal over zijn bar mitzwa. Een verhaal met zijn moeder op video, met anekdotes, mijmeringen en discussies met het publiek. Het was een bijzondere ervaring, omdat ook de problematiek rond de staat Israël genuanceerd aan bod kwam. Deel I was het verhaal van zijn moeder, in deel II gaat het over zijn oma, deel III is een confrontatie met zijn niet-joodse, gereformeerde vader, live op de scène. Volgen nog een productie waarin de thematiek vanuit het perspectief van een kind wordt behandeld (mei 2011), een locatievoorstelling en een installatie. Daarna hoopt hij alle delen achter elkaar te kunnen brengen.

We staan, opnieuw met een groepje van twintig, in de miezerige regen op een parkeerplaats met wat containers aan de rand van de stad (Ilay den Boer vertelt me na de voorstelling dat het terrein desolater had mogen zijn, maar dat was in Hasselt niet voor handen). Er staat een oude, gammele bus van – zo lijkt het – Oost-Europese makelij. Enthousiast komt Ilay den Boer op ons af, verwelkomt ons, en loodst ons de bus in. We zien een meisje op een fiets aankomen. Ilay omhelst en kust haar, en hij is bijzonder opgetogen dat zijn vriendin ook meegaat.

Daar zitten we dan, in een oude tourbus. Op de ramen hangen familiefoto's, foto's van de zesdaagse oorlog, gedichten, onder een tafeltje liggen boeken en schriftjes, in het keukentje staan glazen, en de toeschouwer die op de chauffeurszetel zit, kan via een spiegel volgen wat er achter in de bus gebeurt. Ilay begint het verhaal van zijn oma, de heldin, zijn heldin. Over haar vlucht in 1943 vanuit Litouwen met lotgenoten in een bus, over de angst en de opwinding, over het weken stilstaan in een bos, op een desolate vlakte, over hoe ze na de oorlog verder trekken, hoe ze in de bevrijde gebieden voor vuile joden worden uitgemaakt, en vanuit Italië naar Israël oversteken. Hij laat zijn vriendin Femke (Belmer) zijn oma spelen, hij geeft haar opdracht hoe en waar ze moet staan, wat ze moet doen, en heel vertederend schuchter doet zij dat. Ze gaat mee in zijn verhaal. Ze zingt en jubelt door het open luik als ze de haven van Haifa naderen.

Hij geeft commentaar, haalt voorwerpen tevoorschijn, geeft uitleg, begint in het Hebreeuws te lezen, vertaalt, kust zijn geliefde omdat ze zo goed meespeelt, laat thee en brood uitdelen. Als een spoolwormlarve schiet hij van de ene kant van de bus naar de andere, springt hij van de theaterlaag naar de werkelijkheid, wisselt hij van het ene perspectief naar een ander vertelstandpunt, laat hij het publiek verzamelen rond de radio, maakt van hen medepersonages in de bus van toen, schreeuwt hij het uit van enthousiasme, hult zich in stilte na existentiële overpeinzingen. Hij houdt een pleidooi voor zijn oma tijdens de jaren in Israël, haar handelen tijdens de zesdaagse oorlog, haar ideeën over de joodse staat, haar opvattingen dat het joodse verleden (met name de holocaust) het huidige handelen verdedigt. 'Vanavond zullen we dansen, morgen

zal er bloed vloeien.' Tot het Femke te veel wordt, zij het lot van de Palestijnen aanklaagt, uitschreeuwt, en de bus uitrent. We worden gesommeerd eveneens de bus te verlaten en krijgen een slotbeeld van stenen gooien en stenen leggen, dat aangrijpt en meer vragen oproept dan een antwoord geeft. Kan er een sprankeltje hoop bestaan op een oplossing voor het Midden-Oosten-conflict?

Confuus blijf je achter. Niet alleen inhoudelijk ben je geraakt, maar ook door het krachtige en gedreven spel van Ilay en door de tedere, subtiele en overtuigende Femke.

Info: www.hetbeloofdefeest.nl

Het Huis van Bourgondië / Ilay den Boer - Janken en Schieten (deel II van Het Beloofde Feest)
20 Augustus 2010